

הרואה נר חנוכה באלו אופנים יברך?

א. שיטות הראשונים בדין הרואה נר חנוכה

בגמרא בשבת דף כג, ע"א מבואר: "איך חייא בר אשי אמר רב המדליק נר של חנוכה צריך לברך, ורב ירמיה אמר הרואה נר של חנוכה צריך לברך, אמר רב יהודה יום ראשון הרואה מברך שתיים (שעשה ניקים ושהמיינו טאון עליו לצרך ולהדליק להא לא אלדיקי" רש"י) ומדליק מברך שלש היינו גם ברכת להדליק. מכאן ואילך מדליק מברך שתיים הרואה - מברך אחתי" - היינו רק ברכת שעשה ניקים.

מבואר בגמרא שהרואה נר חנוכה צריך לברך על ראייתו, ונחלקו הראשונים באיזה אופן נאמר דין זה שהרואה מברך. הרשב"א כאן כתב שהרואה מברך רק באופן שלא הדליק נרות בעצמו, וגם לא הדליקו עליו בביתו, וגם שאינו עתיד להדליק במשך הלילה, אבל בלאו הכי אין צריך לברך על הראיה, דלא מצאנו שמי שיצא ידי חובת המצוה חוזר ומברך על ראייה. ולכן אם הדליק כבר, יצא ידי חובתו. וכן אם הדליקו עבורו, יצא ולא יברך כשרואה. ואם דעתו להדליק כיוון שיצטרך לברך בשעת הדלקה, לא יברך כשרואה לפני שהדליק.

ומביא הרשב"א: "ויש מרבוותא ז"ל דפירשו אע"פ שמדליקין עליו בתוך ביתו, צריך לברך על הראיה, ואין להם על מה שיסמוכו", עכ"ל. מבואר ברשב"א שצריך שלושה תנאים כדי לברך על ראייה: א. שלא הדליק בעצמו נרות; ב. שלא הדליקו עבורו; ג. שאינו עתיד להדליק במשך הלילה.

כך גם שיטת הר"ן בדף י, ע"א מדפי הר"ף, שכתב ז"ל: "הרואה נר חנוכה צריך לברך, העובר בשוק ורואה באחת החצרות נר דולק, ומסתברא דלא הוזקה ברכה זו אלא למי שלא הדליק, ולא הדליקו עליו בתוך ביתו ואינו עתיד להדליק הלילה, הא לאו הכי לא, שלא מצינו יוצא במצוה שיתחייב לחזור ולברך על הראיה". אמנם המרדכי כאן חולק וסובר שאפילו מי שמדליקים עליו בביתו צריך לברך כשרואה את הנרות. וז"ל באות רס"ז: "הרואה, מברך. (פירש רש"י שמצא בשם רבינו יצחק ב"ר יהודה שאמר בשם ר' יעקב ב"ר יקר דלא הוזקה ברכה זו אלא למי שלא הדליק בביתו עדיין) ושאינ דעתו להדליק בעצמו כגון אכסנאי שלא שמע הברכה". היינו שאכסנאי לא הדליק וגם לא ידליק ולכן מברך כשרואה אף שמדליקין עליו בביתו, או אפילו אם אין מדליקין עליו בביתו, אבל מדליקין עבורו באכסנאי וכגון

שהשתתף עם בעה"ב ג"כ חשוב כמדליקין עליו. ואם לא שמע את הברכות יברך על הראיה, אבל אם שמע את הברכות אע"פ שלא ראה את הנרות לא יברך על הראיה כיוון שכבר יצא ידי חובה בברכות.

ומוסיף המרדכי ואומר שבגמרא לכאורה מבואר שמי שמדליקים עליו בביתו, יצא ולא יברך יותר, שהרי ר' זירא אמר שם בדף כג, ע"א שלפני שנשא אשה הוצרך להשתתף בפרוטה כשהיה הולך ללמוד חוץ לביתו, אבל לאחר שנשא אשה כבר אינו צריך כיוון שאשתו מדליקה עליו בביתו, מבואר שבהדלקת אשתו יצא ואינו מברך כשרואה. ומוסיף עוד המרדכי, שמשם אין ראיה, שכל זה לעניין ברכת "להדליק" שאינו צריך להדליק ולברך, אבל עדיין מחוייב הוא לראות הנרות ולברך על ראייתו, וכמבואר בגמרא כאן, שהרואה ביום ראשון מברך שתי ברכות ובשאר ימים ברכה אחת, ומסיים המרדכי בשם ר"י שה"ה מי שנמצא בין גויים ולא רואה נרות חנוכה, צריך להדליק בעצמו כדי שיוכל לראות, ולברך עליהם, עכ"ד.

מבואר ששיטת המרדכי היא שאפילו מי שמדליקים עליו בביתו צריך לברך כשרואה הנרות¹. ולשיטתו, ראיית הנרות אינה רשות אלא חובה, ולכן גם אם מדליקים עליו בביתו הוא מחוייב לראות את הנרות ולברך, ומטעם זה כתב שגם מי שנמצא בין גויים ולא רואה הנרות, כיוון שהוא מחוייב לראות, ידליק ויברך. לפ"ז החידוש כאן יותר גדול, שאפילו שמדליקים עבורו, הוא יכול להדליק ולברך את כל הברכות. [ועיין ב"בגדי ישע" על המרדכי שמבאר את ראיית המרדכי מהגמרא שראיית הנרות חובה ולא רשות, מזה שהמרדכי הביא את לשון הגמרא: "הרואה יומא קמא מברך שתיים, מכאן ואילך אחת" ומדוע לא הביא את לשון הגמרא קודם ש"הרואה מברך", ומוכיח מזה שמהגמרא למעלה י"ל שהווי רשות דאם רואה יברך, אבל מלשון הגמרא בהמשך "יומא קמא מברך שתיים מכאן ואילך אחת" משמע שזה חובה, עיי"ש. והפרי"ח חולק בנקודה זו על המרדכי שהראייה רשות ולא חובה עיין בפרי"ח סימן תרע"ז אות ג']

1. עיין מגיד משנה פרק ג' הלכה ד' מהלכות חנוכה שמפרש בדעת הרמב"ם כהמרדכי. וכ"כ הבי"ח בסימן תרע"ז, ועיי"ש בב"ח שהביא עוד שסוברים כהמרדכי, ועיין שעה"צ תרע"ז ס"ק ט', שהביא עוד ראשונים כן.

ב. ביאור שיטות רש"י והרא"ש בדין חובת הברכה

רש"י כתב כאן על הגמרא: "הרואה - העובר בשוק וראה באלמד הסכרות דולק, ומלאהו בשם רצינו ילחק בן יהודה שאמר משם רצינו יעקב, ללא הזקקה צרכה זו אלא למי שלא הדליק צביתו עדיין או ליושב בספינה".

לכאורה צריך ביאור מהי כוונת רש"י, כי מלשונו עולה שמי שלא הדליק בביתו עדיין, משמע שסופו להדליק בביתו, רק עדיין לא הדליק, וכגון אדם שהולך לביתו להדליק ובדרך ראה נרות דולקים, ואעפ"כ כיוון שעדיין לא הדליק יברך כשרואה. ואח"כ כשידליק בעצמו יברך רק ברכת "להדליק". לפי"ז מש"כ רש"י "או ליושב בספינה" היינו שהוא לא ידליק כלל נרות. ורש"י אומר לנו שני אופנים שהרואה מברך, או באופן שעדיין לא הדליק אע"פ שסופו להדליק, יברך כשרואה, או באופן שאין כוונתו כלל להדליק כגון שהוא בספינה ימים רבים, יברך כשרואה. אלא שלפי"ז לא מובן כ"כ מה צריך רש"י להוסיף עוד ציור של יושב בספינה, הרי פשיטא שאם אדם שסופו להדליק בעצמו אעפ"כ יברך כשרואה, כל שכן מי שאין סופו להדליק כלל ודאי יברך כשרואה.

ואולי כוונת רש"י דומיא דיושב בספינה כמו שיושב בספינה לא ידליק כלל, כך מי שלא הדליק בביתו עדיין היינו שלא ידליק כלל, ורש"י נקט שתי דוגמאות ולפי"ז רק מי שלא ידליק כלל, יברך כשרואה, אבל מי שסופו להדליק לא יברך, אלא שלפי"ז הלשון ברש"י "עדיין" לא מובן כ"כ דמשמעו שסופו להדליק.

הנה אף אם נפרש כנ"ל שאין סופו להדליק מ"מ יתכן שמדליקים עבורו בביתו, וכך משמע, שהוא עצמו לא הדליק עדיין אבל בביתו יתכן שהדליקו עליו, ואעפ"כ יברך כשרואה. וכן משמע מדנקט רש"י "או יושב בספינה", דיושב בספינה מסתמא מדליקים עליו בביתו, וכך מסתבר דא"כ שידליק בעצמו בספינה, ובשלמא הציור הראשון שנקט רש"י מדובר בעובר בשוק שהולך בדרך ולא שייך שידליק בעצמו, לכן לכל הפחות יברך כשרואה, ואין מזה ראיה מדלא מדליק שמדליקים עליו בביתו, אבל יושב בספינה, שידליק בעצמו. ומדלא מדליק מוכח שמדליקים עליו בביתו, ולכן אינו צריך להדליק בעצמו ורק יברך כשרואה. מזה מוכח שאף מי שמדליקים עליו בביתו צריך לברך כשרואה.

אולי יש לפרש אחרת דמש"כ שלא הדליק בביתו עדיין היינו שגם לא מדליקים עבורו, מדנקט רש"י שלא הדליק "בביתו" היה לו לומר שלא הדליק עדיין, משמע שגם בביתו עדיין לא הדליקו ולא מדליקים עבורו וכגון שאינו נשוי שאין מי שידליק עבורו. ולכן דווקא בכה"ג שאין מדליקים עבורו צריך לברך כשרואה אבל אם מדליקים

עבורו, לא יברך. ומאיך מדנקט רש"י "או ליושב בספינה" משמע שאף שמסתמא מדליקים עבורו בביתו אעפ"כ יברך, משמע שגם מי שמדליקים עבורו יברך כשרואה.

לפי"ז רש"י יתפרש בדרך "לא זו אף זו", דלא רק מי שלא הדליק בביתו עדיין ואין מדליקים עבורו צריך לברך כשרואה, אלא אף מי שיושב בספינה ומדליקים עבורו בביתו ג"כ יברך כשרואה, אא"כ נעמיד באדם שאינו נשוי שאין מי שמדליק עבורו בביתו, וגם יושב בספינה אין מדליקים עבורו, ולכן רק בכה"ג צריך לברך כשרואה, אבל אם מדליקים עבורו לא יברך כשרואה.

נמצא שיש לנו שלוש אפשרויות לבאר בדברי רש"י:

- א. שרש"י מחדש שאפילו מי שסופו להדליק, יברך כשרואה.
- ב. מי שסופו להדליק, לא יברך. ורק אם אין סופו להדליק, יברך כשרואה ומדובר אע"פ שמדליקים עליו בביתו.
- ג. מדובר שאין סופו להדליק וגם אין מדליקים עליו בביתו ורק בכה"ג יברך כשרואה. ולקמן יבוארו כמה שיטות בפוסקים בהבנת דברי רש"י.

והנה הבאנו לעיל את שיטת המרדכי שהרואה מברך אף אם מדליקים עבורו, והוא מביא את רש"י שאומר שרק מי שלא הדליק ואין דעתו להדליק יברך כשרואה. מבואר איפוא שהייתה לו גירסא ברש"י שמדובר שאין דעתו להדליק, וברש"י לפנינו אין הגירסא כך. והבי"ח הביא בסימן תרע"ו בד"ה "ודוקא" בשם הגהות מיימוניות שהביאו את לשון רש"י כמו הגירסא שלפנינו ולא כהמרדכי, ויתכן שלפי המרדכי צריך לפרש ברש"י כפי הפירוש השני שהבאנו לעיל שכוונת רש"י באופן שאינו עתיד להדליק ומדובר שמדליקים עבורו.

ואמנם גם הגר"א נקט כן, דבסימן תרע"ו סעיף ג' על דברי השו"ע שפסק דלא כהמרדכי אלא כהר"ן, מציין הגר"א שמקור דברי השו"ע מהר"ן והטור, אבל המרדכי חולק. וכך נראה דעת רש"י כהמרדכי, מבואר שהבין ברש"י כמו המרדכי, וז"ל שם: "וגם אין היינו דברי השו"ע שכתב וגם אין מדליקים עליו בתוך ביתו ר"ן וטור. ועי"ש בר"ן, אבל במרדכי לא משמע כן, וכ"נ דעת רש"י, עכ"ל.

מבואר איפוא שהגר"א הבין ברש"י כמו המרדכי, והמרדכי עצמו הביא גירסא אחרת ברש"י, אבל הגר"א לומד כך גם בגירסת רש"י שלפנינו, ומה שכתב רש"י שלא הדליק בביתו עדיין היינו שבביתו הדליקו עליו, ודומיא דיושב בספינה שמדליקים עליו בביתו, וכך מבאר ב"דמשק אליעזר" על ביאור הגר"א שכך נפרש ברש"י. מבואר שדעת הגר"א שרש"י קאי בשיטת המרדכי.

אבל ה"בית יוסף" הבין אחרת ברש"י, דהנה הטור פסק בסימן תרע"ו כמו הר"ן

שהרואה מברך רק אם אינו עתיד להדליק וגם שאין מדליקין עליו, אבל בעניין אחר, לא יברך. ומביא ה"בית יוסף" כמקור לדברי הטור את לשון רש"י שלפנינו, ואח"כ מביא ג"כ את הר"ן, ומ"מ משמע שהב"י הבין ברש"י כמו הביאור השלישי שהבאנו לעיל שמדובר שאינו עתיד להדליק וגם לא מדליקים עבורו ולכן יברך. אלא שהלשון ברש"י שכתב שלא הדליק בביתו "עדיין", קשה דמשמע שעתיד להדליק ודלא כהב"י. וכבר הקשה כן הט"ז שם בס"ק ג', וכתב שלדבריו לשון "עדיין" לאו דווקא? ומדובר שגם אח"כ לא ידליק וזהו דומיא דיושב בספינה שאינו עתיד להדליק. [וכך צ"ל לפי הגר"א שלשון "עדיין" לאו דווקא, אלא שלפי הגר"א יוצא דומיא דיושב בספינה בתרת: א. דומיא דיושב בספינה שאינו עתיד להדליק; ב. דומיא דיושב בספינה שמדליקים עליו בביתו, אבל לפי הב"י והטור מדובר שלא מדליקים עליו בביתו].

דעה נוספת בשיטת רש"י היא שיטת הב"ח, שהביא את דברי רש"י בסימן תרע"ו ד"ה "ודוקא", ופירש כפשוטו דמלשון רש"י שכתב שלא הדליק בביתו עדיין משמע שהוא עתיד להדליק, ואעפ"כ כשרואה צריך לברך דאין לו להחמיץ המצוה שבאה לידו. ואח"כ כשידליק בביתו מסתבר שיברך רק ברכת "להדליק" ורק מי שהדליק כבר ואח"כ רואה אין לו לברך הואיל וכבר בירך ויצא יד"ח. אבל אם רואה לפני שהדליק, צריך לברך. ומביא הב"ח את המרדכי שהייתה לו גירסא אחרת ברש"י שמדובר שאינו עתיד להדליק. מ"מ ברש"י שלפנינו מבואר שאף בעתיד להדליק, יברך³. וביחס למדליקים עבורו מהו הדין? - אין ראיה מרש"י. לפי"ז קצת צריך בירור כנ"ל מה שכתב רש"י "או יושב בספינה", דיושב בספינה משמע שאינו עתיד להדליק כלל, וא"כ פשיטא שהוא צריך לברך, דאם עתיד להדליק מברך הרי כל שכן בשאינו עתיד להדליק, ומדוע כתבו רש"י. נמצא שיש לנו שלוש שיטות בביאור שיטת רש"י: א. לדעת הגר"א רש"י כהמרדכי; ב. לדעת הב"י רש"י כמו הר"ן והרשב"א; ג. לפי הב"ח רש"י שיטה מחודשת.

גם בשיטת הרא"ש מצאנו חילוקים בהבנת דבריו, וז"ל הרא"ש בפרק שני דשבת סימן ח': "...הרואה נר חנוכה צריך לברך, פירוש, המהלך בספינה ורואה נרות שהדליקו בעיר והוא אינו מדליק", עכ"ל. ולכאורה מדנקט "והוא אינו מדליק" משמע שאינו

2. ולקמן הבאנו שה"ח מפרש לשון "עדיין" בדווקא ורש"י שיטה חדשה ופלא שהט"ז לא מציין כלל את דברי הב"ח, הרי בדרי"כ הוא מביא את דבריו, בשם מו"ח וזן בהם.
3. עיין בפרי"ח סימן תרע"ו אות ג' שרצה לפרש כן בדעת הרמב"ם בפרק ג' הלכה ד' שאף שעתיד להדליק יברך כשרואה, ועיי"ש במגיד משנה שפירש דבריו כהמרדכי.

מדליק כלל, ואף אינו עתיד להדליק, מדלא נקט כרשיי שעדיין לא הדליק משמע שלא ידליק כלל, אבל אם סופו להדליק לא יברך, ומ"מ מדנקט "והוא אינו מדליק" יתכן שמדליקים עבורו, ואעפ"כ כיוון שהוא אינו מדליק יברך כשרואה.

כך נוקט הבי"ח בסימן תרע"ו בד"ה "ומ"ש ואין מדליקין עליו", דמסתימת לשון הרא"ש משמע שבכל ענין מברך אף אם מדליקים עבורו. ולעומת זאת הבי"ח כמקור לדברי הטור מביא את לשון הרא"ש משמע שהבין שכוונת הרא"ש שאין מדליקין עבורו, או שנאמר שהבי"ח מביא את הרא"ש רק ביחס לעניין שאינו עתיד להדליק דכך משמע מלשון הרא"ש שכתב: "והוא אינו מדליק", אבל לעניין שאין מדליקין עבורו אינו מסתמך על הרא"ש אלא על הר"ן שמביא, אמנם הי"קרבן נתנאלי" על הרא"ש שם באות ז' מוסיף על דברי הרא"ש שמדובר שגם לא הדליקו עליו וכמשי"כ הר"ן, משמע שלמד כן ברא"ש, ואולי גם שם אין כוונתו לפרש כך ברא"ש אלא מביא גם את דברי הר"ן.

[וכך משמע מדהביא שם את התוס' בסוכה דף מו, ותוס' שם מביאים שני תירוצים מדוע דווקא בחנוכה תיקנו ברכה לרואה: א. מפני חביבות הנס; ב. מפני שיש אנשים שאין להם בתים ואינם מקיימים המצוה בהדלקה. ולכאורה הנפק"מ ביניהם מה הדין מי שמדליקים עבורו. לתירוץ ראשון יתכן שיברך מפני חביבות הנס, ולתירוץ שני לא יברך כיוון שמדליקין בביתו, וממילא יתכן שהרא"ש יפרש שאף אם מדליקים עבורו יברך, ולפי"ז הרא"ש והר"ן נחלקו בשני התירוצים בתוס' ואולי זו כוונת הקרב"ן ועיין].

ג. דעות הפוסקים בדין הרואה וכיצד יש לנהוג למעשה

השו"ע בסימן תרע"ו סעיף ג' פסק כמו הר"ן והרשב"א, וכמו שפסק הטור, שרק בשלושה תנאים יכול לברך 1. שלא הדליק; 2. לא ידליק; 3. ואין מדליקין עבורו. אבל אם הדליק כבר, או שעתיד להדליק או שמדליקין עבורו לא יברך כשרואה. אבל הבי"ח חולק ופוסק כהמרדכי וסייעתו עיין בבי"ח שם בסימן תרע"ו שמביא ע"ד ראשונים כהמרדכי, וכן הביא בשעה"צ סימן תרע"ו ס"ק ט' ואף אם מדליקים עבורו צריך לברך כשרואה דהוי חובת הגוף, ורק אם הדליק או שעתיד להדליק לא יברך, וכן אכסנאי שמשתתף בפרוטה עם בעה"ב אם לא שמע ממנו הברכות צריך אח"כ לראות את הנרות ולברך "שעשה נסים" ובלילה הראשון גם "שהחיינו", ואם שמע ממנו הברכות אע"פ שלא ראה הנרות יצא מדין "שומע כעונה" ולא יברך שוב כשרואה.

אבל לפי השו"ע אכסנאי שמשתתף עם בעה"ב אף אם לא שמע ממנו הברכות לא

יברך כשרואה כיוון שיצא בברכות בעה"ב שמדליק עבורו, ולא גרע מאשתו שמדליקה עבורו שיצא ואינו מברך.

כדברי הבי"ח פסק ג"כ הפרי"ח בסימן תרע"ו אות ג', וכן המהרש"ל הביאו הי"מגן אברהם" שם בס"ק א'. וכן פסק הא"ר הביאו השעה"צ שם. ונפק"מ נוספת יש במחלוקת הני"ל, אם אשתו מדליקה עבורו בלילה הראשון ובירכה "שהחיינו" והוא לא בירך, בלילה השני הוא צריך לברך "שהחיינו". כ"כ הבי"ח בריש סימן תרע"ו הביאו המג"א בס"ק ב'. והטעם, כיוון שהוא לא נפטר בברכת אשתו כי זה חיוב על גופו.

והבי"ח לשיטתו שסי"ל שאף שמדליקין עבורו, צריך לברך כשרואה. ממילא הי"ה לגבי ברכת "שהחיינו" שצריך לברך בעצמו, אלא שצ"ב מדוע לא בירך בלילה הראשון הרי לשיטת הבי"ח צריך לראות הנרות ולברך אף שמדליקין עבורו, וצריך לומר שהוא ראה ובירך על הראייה רק "שעשה נסים" ושכח לברך "שהחיינו", ולכן יברך בלילה השני.

ואומר המג"א שם שכ"ו לשיטת הבי"ח, אבל לפי השו"ע שאם מדליקין עבורו אינו מברך כשרואה, הי"ה לגבי ברכת "שהחיינו" שאינו מברך בלילה השני אם חזר לביתו כיוון שכבר יצא ברכת אשתו.⁴

נמצא שיש לנו שלושה אופנים שהם אחד שבהם נחלקו השו"ע והבי"ח:

- א. אם אשתו מדליקה עבורו לפי השו"ע לא יברך כשרואה, ולפי הבי"ח יברך.
- ב. אכסנאי שאין מדליקים עבורו והוא משתתף בפרוטה עם בעה"ב חשיב כמדליקין עבורו אם לא שמע הברכות לפי השו"ע לא יברך כשרואה, ולפי הבי"ח יברך. ואם שמע הברכות לכו"ע לא יברך.
- ג. אם אשתו מדליקה עבורו ובירכה "שהחיינו" בליל ראשון והוא לא בירך, לפי השו"ע לא יברך יותר, ולפי הבי"ח יברך בליל שני.

4. עיין שעה"צ אות יב' שהביא שגם הבי"ח מודה לזה עיי"ש, ועיין מחצה"ש על המג"א אולי גם משמע כן. והמג"א הוכיח מהגמרא בדף כ"ג לגבי ר' זירא שאמר שמעתה לאחר שהוא נשוי אי"צ להשתתף מוכח שיצא בברכת שהחיינו דאלי"כ היה לו להשתתף כדי לצאת בברכות. מוכח שנפטר לגמרי. אמנם המרדכי הני"ל מפרש בגמרא שם שר' זירא נפטר רק מעצם ההדלקה אבל עדיין היה צריך לראות ולברך אלא שזה יכול לעשות בעצמו ואי"צ שיתוף לכן לא השתתף, וממילא אין משם ראייה ויתכן שבי"ח יפרש כך כדי שלא יקשה עליו ואף אם נאמר שהבי"ח מודה מ"מ אין משם ראייה כ"כ.

ולמעשה כתב הט"ז שם בס"ק ד' והמג"א בס"ק א', דספק ברכות להקל, ולכן קיימ"ל כמו השו"ע שאם מדליקים עבורו לא יברך, וכ"כ הברכ"י שם והוסיף דכיוון שכך דעת הסמ"ג והרשב"א כהר"ן וכפסק השו"ע כך נקטינן להלכה ובפרט שהרשב"א הביא את הסוברים כהמרדכי וכתב שאין להם על מה שיסמוכו, לכן קיימ"ל כהשו"ע, וכ"כ המ"ב בס"ק ו'.

יוצא למעשה:

- א.** מי שלא הדליק ואינו עתיד להדליק ואין מדליקין עבורו, כשרואה הנרות יברך ש"עשה נסים" ובלילה הראשון גם "שהחיינו". וביום שני אם מדליק, לא יברך "שהחיינו".
- ב.** אם עתיד להדליק במשך הלילה לא יברך כשרואה, אלא כשידליק יברך את כל הברכות.
- ג.** אם לא מדליקים עבורו ומשתתף עם בעה"ב בפרוטה ושמע ממנו הברכות, אף אם לא ראה את הנרות, לא יברך אח"כ כשרואה, דיצא בשמיעתו כדין "שומע כעונה" ונחשב שהודה על הנס.
- ד.** אם מדליקים עליו בביתו, או שאין מדליקים עליו, אבל משתתף עם בעה"ב דדינו כמדליקים עליו ולא שמע ממנו הברכות, כיוון דנחלקו הפוסקים הני"ל הוא ספק ברכות להקל ולא יברך כשרואה אח"כ את הנרות, וה"ה לגבי ברכת "שהחיינו" שיצא בברכת אשתו ולא יברך בשאר הימים, כך כתב מ"ב שם ס"ק ה-ז.